

Bir Öyküyle Başladı

– sahara · 12 Kasım 2020

Olga Tokarczuk adlı bir Polonya yazarın Koşuculuk adlı kitabını okuyup bitirdiğimde okuma adına doyuma ulaşmamıştım o gün için. Evimin salonundaydım. Gözüm kitaplığa takıldı. Kitaplığın en alt rafından bir kitap çektim. Yıllar önce küçük oğlum için aldığım bir öykü kitabı geldi elime. Öyküleri okuyup okumadığımı pek anımsayamadım. Okumaya başladım yeniden. Hoştu açıkçası birinci öykü.

Yazar dost bir duvar ustasının kendinde bıraktığı intibainı anlatıyordu. Ustamız, normalin dışında bir yaratık. Gövdesi imparatorluk görmüş çınarlardan ince değil. Boyu iki metreden uzun, çalışan bir minare kırığından farksız bir antik çağ devi. Ve iki çimentoyu iki taze ekmek gibi, iki koltuğuna kısırtıp taşıdığını görmüş yazarımız betimlediği duvar ustasını.

Öyküsünü evlerinin karşısındaki evlerin bahçe duvarını yapan ustayı betimleyerek başlayan yazarımızın usunda usta hakkında olumlu düşünceler çağrışmıyor. Ustayı Anadolu'nun uzak bir köyünden büyük kente düşmüş John Steinbeck'in Fareler ve İnsanlar öyküsünün kahramanı gibi güçlü kuvvetli, akıldan yetesiye nasiplenmemiş olarak hayal ediyor.

Yazar, usta üzerine öyküsünü yazarken ustaya daha olumsuz davranışlar da yakıştırıyor. Okuma yazma bilmediğini, askerlikte de okuma yazma öğrenemediğini söylüyor. Askerlikte mutfakta patates soyma ile görevlendirildiği anlatıyor. Ve de adını bilmediği bir radyo sanatçısına âşık olduğunu ekliyor öyküsüne.

Derken bir gün kapısının zili çalıyor. Öyküsünü yazmaktan rahatsız edilen yazarımız zorunlu olarak kapıyı açıyor. Eşi haftalık Pazar alışverişindedir. Ne görsün kapıyı açtığına, karşısında çam yarması duvar ustası hoş bir yüzle kendisini süzüyor.

-Ben... usta... Az önce kontrol mühendisiyle konuştum. Banyonuzun havalandırma penceresi unutulmuş. Müsaitseniz takmak istiyorum.

Yazarımız ustanın düzgün konuşması, kibar davranışları karşısında şaşkınlık yaşar. Daktilosunun başına döner. Kâğıdı çeker daktilodan. Usta, banyoda pencere için pencere açar. Gerekli gereçleri almak için banyodan çıkar. Yazarın odasına yönelir. Kitaplığındaki kitaplara merakla bakar. Yazarla kitapla ilgili konuşmaya başlarlar.

Ustamızın kitap kurdu olduğu anlaşılır. Yoğun çalışmaları arasında daha çok öykü kitapları okuduğunu anlatır. Uzun kış gecelerinde roman okumaya zaman bulduğunu söyler. En çok köy konulu kitapları okumaktan hoşlanırmış duvar ustamız.

Yazar köy konulu bir kitabını vermek ister ustaya. Usta o kitabı okuduğunu söyler. Büyük mahcubiyet içinde yazar başka kitabını hediye eder ustaya. Yazar, alicenaplık eder. Ustaya vermek istediği ve hediye ettiği kitabın yazarının kendisi olduğunu söylemez. Ustamızın üç çocuğu olduğunu, ikisinin yükseköğrenimlerini tamamladığını, üçüncü çocuğunun lise öğrencisi kız olduğunu ve doktor olmak için çok çalıştığını öğrendim öykünün final bölümünde. Hadi öykünün adını da söyleyeyim, “Bir Garip Salih Usta.”

Öykü güzeldi. Fakat yazarın ustanın normalden iri cüsseli oluşuna, nasırlaşmış ellerine bakarak onun hakkında olumsuz düşünceleri ile önyargılı davranması beni üzdü. Neyse ki öykü Yeşilçam filmleri gibi tatlı sonla nihayetlendi. Yine de yazarımızın anlatısı birazcık itici geldi. Emekçi bir usta hakkında olumsuz düşüncelere kapılmamalıydı.

Kitaplar benim ezeli dostlarım oldukları kadar kalıcı dostluklar kurmakta da birer güvenli araçlardır. Tanıştığım insanlarla konuşurken sözü kitaplara gedirmeden edemem. Hele muhatabım kitapsever birisi ise muhabbet daha tatlı bir hal alır. Aramızda hemen büyümlü bir bağ kurulur. Okuduğu kitapları, sevdiği şair ve yazarları sorarım.

Söz arasında çok beğendiğim kitaplardan anlatırım. Unutulmayan şiirler derken zaman su gibi akar. Çaldığım kitaplardan kitaplığımı oluşturduğum diye bir söz vardır. Gerçi ben kitap çalmadım. Okumayı sever dostlarla karşılıklı kitap değiştirerek onlarca kitap okudum. Bu arada kitaplığımdan alınıp geri dönmeyenler de oldu. Stendhal’ın Kırmızı ve Kara’sı ile Ümit Yaşar’ın güzel bir şiir kitabı dönmeyen kitaplarımdan bazılarıdır.

Sanal dünyada tanıştığım bazı şair-yazar dostlar bana kitaplarını imzalayıp gönderdiler. Ben de naçizane kitabımı gönderdim dostlara...

Kısa süre çalıştığım bir okulda kitap değişimi konusunda hiç ummadığım bir hayal kırıklığı yaşadım. Öğretmen okulunda genel kültürünün uçsuz genişliğine hayran olduğumuz bir resim-yazı öğretmenimiz vardı. Elimizde gördüğü bir kitap hakkında bir şeyler anlatırdı. Gonçarev’in Oblomov’nu almıştım okul kütüphanemizden. “Zahar ne yapıyor?” diye romanın bir kahramanını sormuştu.

Öğretmenimiz ünlüler özellikle ressamların yaşam öykülerinden kısa kısa kesitler anlatırdı. Bir derste:

“Van Goch, aşık olduğu kızın babasına, yemek yedikleri masada yanan muma elini tutar. Elimin acısına dayanıyorum fakat kızınızın aşkına dayanamıyorum...’ der”... Öğretmenimiz ünlü ressamların yaşam öyküsüne ait bunun benzeri anekdotlar anlatırdı.

Çalıştığım okulda genç bir görsel öğretmeni vardı. Güzel bir kadındı Allah için. Bir teneffüs saatinde resimden, ressamlardan söz açıldı. Van Goch hakkında öğretmen okulu öğretmenimin anlattığı anekdotları anlatmak istedim. Genç öğretmen arkadaş küçümser bir havayla:

“ Öyle bir şey yok. Bu anlattığınız magazin basınının uydurmaları...” bağlamında laflar etti. Okuduğum Altın Vücutlar adlı bir kitapta da ressamın akıl sağlığının yeterli olmadığını okuduğumu. Akıl dışı davranışlar sergileyeceğini söyledim.

Genç öğretmenimiz kendisinde ünlü bir yayınevimizde basılan Van Gogh’un yaşam öyküsü anlatan bir kitabı olduğunu söyledi. Kitap okuma hastalığım depreşti aniden:

“Öğretmenim, o kitabı okumak için verir misiz?” dedim. Genç öğretmen:

“Hayır, kitaplarım evimde kitaplığımı süslüyor. Kitaplarımı hiçbir kimseye veremem(!)”

Ne denebilir! Hırsızlık yaparken ay doğup yakalanan bir hırsızın ruh haletiyle derse girdim. Yaşamımda bu olay acı bir anı olarak kaldı. Okuduğum bir öykü hakkında öykü yazmaya çalışırken kitaplarla ilgili böyle acı bir anıyı anımsadım...